

W poszukiwaniu nowych metoda katechetycznych (metoda wykresograficzna)

Kościół żyje i jest ciągle młody dzięki głoszeniu Słowa Bożego. Głoszenie to odbywa się w różnych miejscach i na rozmaite sposoby. Szczególnym miejscem przekazywania słowa jest katecheza szkolna i parafialna. Ostatnio szczególnie ważna katecheza szkolna, która rozwija się coraz bardziej, docierając do coraz szerszych kręgów dzieci i młodzieży. W przecięciu krajowym osiąga ponad 90% wszystkich uczniów, co daje zupełnie dobry wynik. Katecheza w szkole jest przedmiotem wyjątkowym ze względu na swoją rangę, bo też prowadzi ją szczególnie ludzie w sutannach, habitach zakonnych, czy też uduchowieni świeccy. Ranga katechezy wymaga stosowania wielu odpowiednich metod, ciągle nowych, dostosowanych do czasu, warunków życia i poziomu uczniów. Kościół nigdy nie ustaje w tej trosce, czego wyrazem było ostatnie Ogólnopolskie Sympozjum Katechetyczne organizowane w dniach 17 – 18 listopada 2006 roku przez Katolicki Uniwersytet Lubelski. Pobudziło ono na nowo wszystkich uczestników do pracy, do umiłowanie młodego człowieka, który nie jest zły. Jest biedny, samotny, opuszczony, zagubiony, nawet jeśli ma willę z komputerem, internetem i dobrze zarabiających rodziców. Młody człowiek staje w sytuacji, gdzie świat proponuje posiadanie, używanie, zupełny luz, katecheza zaś mówi o wartościach, o cierpieniu, miłości bliźniego, ofiarności. W kulturze wszechobecnego obrazu, gdzie już nawet muzyki się nie słucha (pod wpływem obrazków muzycznych MTV, czy też innych stacji) tylko się ją ogląda zachodzi potrzeba przekazu prawd wiary, prawd katechizmowych w rysunku, obrazie, wykresie. Dobrą odpowiedzią na to zapotrzebowanie jest proponowana przez ks. prof. Franciszka Drączkowskiego metoda wykresograficzna w katechezie, zwana też metodą geometryczną, wykreślną.

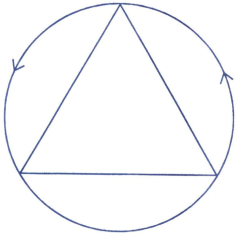
Podstawą do opracowania tej metody stała się encyklika papieża Benedykta XVI „Deus caritas est”, w której Ojciec św. pisze: „Bóg miłuje...”¹ (9) odwołując się do słów Pseudo – Dionizego Areopagity,¹ gdzie dalej czytamy: „...święta miłość nie zna ani początku, ani końca: jest to jakby koło wieczne, w którym dobro jest jednocześnie płaszczyzną, środkiem, promieniem, (wektorem) i obwodem: koło, które dobroć kreśli w niezmiennym ruchu, i która działa nie wychodząc sama z siebie, i powraca do punktu, którego nie porzuciła.” Daje to podstawę do stwierdzenia, że koło (kryklos) jest symbolicznym obrazem Boga, który jest miłością (1 J 4,16). Ojciec św. odsyłając nas do tego tekstu a próbuje możliwość symbolicznego przedstawiania Boga za pomocą okręgu-koła. W Piśmie św. czytamy: „Pan Bóg jest słońcem i tarczą” (Ps 84,12). O Chrystusie mówi się: „Słońce sprawiedliwości” (Ml 3,20). Słońce jest kołem, a jego promienie rozprzestrzeniają się kuliście. Tak więc symboliczny obraz Boga (okrąg, koło) zakodowany jest w symbolach biblijnych. Zasadniczą bazą opracowania ks. F. Drączkowskiego jest Katechizm Kościoła Katolickiego oparty na Piśmie Świętym, Ojcach Kościoła, liturgii i tradycji. Dzięki tej metodzie lepiej widać, że nauka wiary ma jedną, autonomiczną, wewnątrznie spójną strukturę pozwalającą ująć się w kategoriach geometrycznych. To co, do tej pory opisywaliśmy słowem, rysunkiem, obrazem teraz możemy przedstawić w postaci wykresu geometrycznego. Jest to metoda szczególnie przydatna tym, którzy nie posiadają szczególnych zdolności plastycznych (niektórzy katecheci opracowali na własne potrzeby nawet przypowieści Jezusa w figurach geometrycznych). Można ją stosować od momentu, gdy uczniowie poznają figury geometryczne, a nawet z pewnym wyprzedzeniem. Katechizowani to, co rysują w klasie później chętnie powtarzają w czasie wolnym, przypominając sobie tym samym poznawane treści.

¹ O imionach Bożych IV 14, przekład E. Bułhak W: Dzieła św. Dionizjusza Areopagity, Kraków 1932 s.45.

W wielkim skrócie metodę tę można przedstawić następująco: Bóg jest jeden, ale we Trzech Osobach(wykres 1). Okrąg przedstawia jedyność i wieczność Boga(bieg po okręgu może trwać bez końca), doskonałość(koło, kula są figurami doskonałymi), wszechobecność, nieograniczoność(koło lub okrąg można powiększać w nieskończoność). Trójkąt równoboczny wpisany w koło oznacza Troistość i równość Osób Boskich; strzałki na okręgu oznaczają Miłość Boga, Ojciec miłuje Syna, Syn miłuje Ojca, a Duch św. jest uosobioną miłością Ojca i Syna. „Jeśli widzisz miłość, widzisz Tróję”(św. Augustyn). Stworzenie człowieka i stan pierwotnej szczęśliwości(w. 2). Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boga jest osobą podobną Bogu. Podobieństwo to przedstawia mały trójkąt równoboczny, złączenie tego trójkąta ze strukturą Bożą to stan pierwotnej szczęśliwości i przyjaźni Bogiem. U dołu mamy przedstawienie świata złego ducha, obłe kształty - symbol brzydoty. Zerwanie przyjaźni z Bogiem – grzech pierworodny(w. 3). Przesunięcie małego trójkąta w dół oznacza oddalenie się od Boga, złączenie zaś z dolną strukturą złego ducha to stan człowieka w niewoli złego ducha. Dzieło naprawy – Wcielenie - Zstąpienie Syna Bożego(w. 4). Z górnej struktury(Boga) wyprowadzamy duży trójkąt symbolizujący Chrystusa. Syn Boży zstąpił cały w swoim Bóstwie, nierozdzielny z Ojcem i Duchem Świętym(KKK 255). Obrazuje to duże koło wyprowadzone z górnej struktury. W polu dużego trójkąta(Chrystusa) mamy mały trójkąt(człowieka), co znaczy że człowiek został wyzwolony z niewoli złego i przywrócony Bogu przez Chrystusa. Obraz Kościoła Chrystusowego(w. 5). Górne koło z wpisanym trójkątem to Chrystus – Głowa Kościoła. Dolne koło z wpisanym trójkątem to Mistyczne Ciało Chrystusa, Lud Boży. Obie struktury(górna i dolna) są ściśle ze sobą złączone, co znaczy, że cały Kościół jest jednym organizmem – „całym Chrystusem.” „Kościół jest Ciałem, którego Głową jest Chrystus: Kościół żyje dzięki Niemu, w Nim i dla Niego; Chrystus żyje z Kościołem i w Kościele”(KKK 807). Chrzest jest włączeniem w Kościół Ciało Chrystusa(w. 6). Do rysunku przedstawiającego Kościół dodajemy u dołu mały trójkąt(człowieka), co oznacza włączenie w Ciało Chrystusa – Kościół. Linie przerywane wyprowadzone z górnej struktury to dary łaski(zob. KKK 1279). Miłość bliźniego w miłości Boga(w. 7). „Miłość jest jedna, ta sama, niepodzielna i cała w stosunku do Boga i do bliźniego. ...ściśle należy się ona Bogu, lecz łączy jednych ludzi z innymi(...) z miłości do Stwórcy szanujemy jego stworzenie i na równi stawiamy ze sobą”(św. Augustyn, Homilie na Ewangelię św. Jana 65,2). Wierni zbliżając się do Chrystusa zbliżają się do siebie nawzajem. Droga doskonałości – wzrost miłości(w. 8). Na tej drodze rozróżniamy 4 stopnie: I) nawrócenie(rozпочęte przez chrzest musi być później aktualizowane przez pokutę i odnawianie); II) oczyszczenie(odrzucenie grzechu, złych przyzwyczajęń, nadmiernego przywiązania do dóbr tego świata); III) oświecenie(nabywanie mądrości prawdziwej i cnót chrześcijańskich); IV) zjednoczenie(kontemplacja, dojrzałe poznanie, zjednoczenie z wolą Bożą). Czyściec – proces dalszego doskonalenia(w. 9). Niektórzy ochrzczeni przez całe życie pozostaną na etapie nawrócenia, inni wzniosą się wyżej. Każdy kto w momencie śmierci nie osiągnął świętości potrzebuje dalszego oczyszczenia, doskonalenia się do pełnego zjednoczenia z Bogiem. Chrzest pragnienia jest szansą dla wszystkich(w. 10). Prostokąt zrobiony przerywaną linią oznacza tych, którzy wprawdzie nie zostali ochrzczeni, ale przez swoje pragnienie albo śmierć za wiarę otrzymują owoce chrztu i zbawienie możliwe tylko w Kościele(KKK 1258). Piekło jest odłączeniem od Boga na wieki(w. 11). Człowiek poprzez grzech śmiertelny odłącza się od Boga(mały trójkąt z jedynką), może jednak do Niego powrócić przez pokutę(KKK 1452). „Bóg nikogo nie przeznaczają do piekła, dokonuje się to przez dobrowolne odwrócenie się od Boga i trwanie w nim aż do końca życia”(KKK 1037). Miłość doskonałą staje się antycypacją nieba(w. 12). Niebo – szczęśliwa wspólnota doskonale zjednoczonych z Chrystusem(KKK 1026) jest już udziałem człowieka, który po chrzcie św. podejmuje drogę doskonalenia, zbliżania się do Boga.

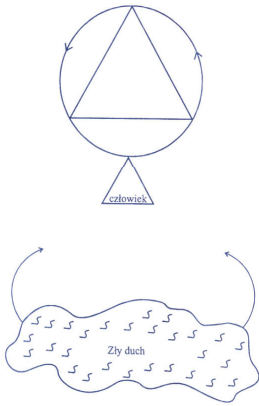
WYKRES 1

Jeden Bóg w Trzech Osobach

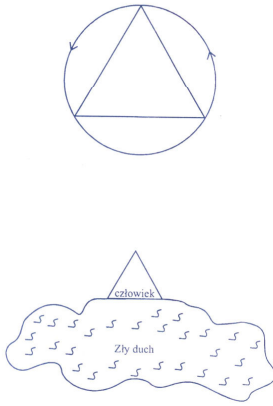
WYKRES 2

Przyjaźń człowieka z Bogiem

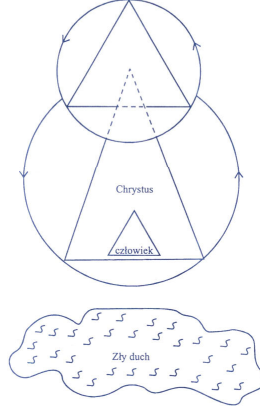
WYKRES 3

Zerwanie przyjaźni – grzech pierworodny

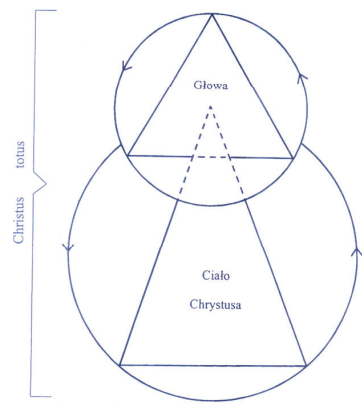
WYKRES 4

Dzielo naprawy – Wcielenie

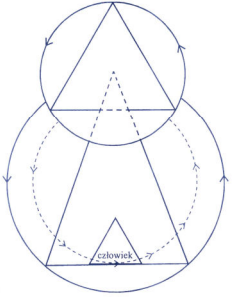
WYKRES 5

Kościół Chrystusowy

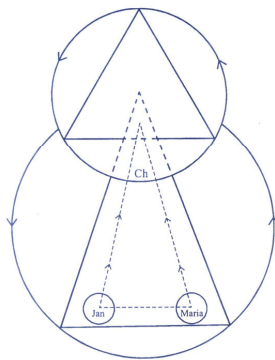
WYKRES 6

Chrzest – „włączenie w Kościół Ciała Chrystusa” (K.1267)

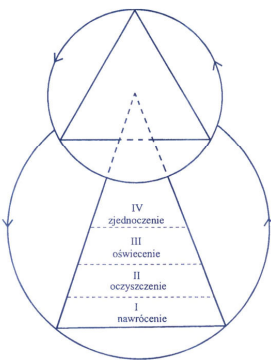
WYKRES 7

Miłość bliźniego w miłości Boga

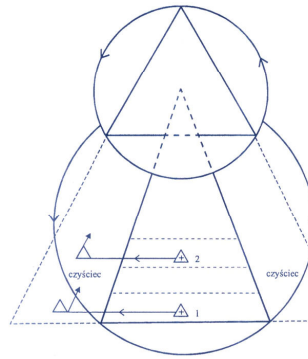
WYKRES 8

Droga doskonałości – wzrost miłości

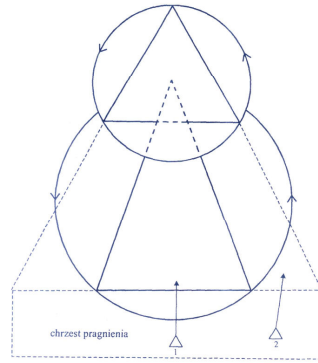
WYKRES 9

Czyścić – proces dalszego doskonałości

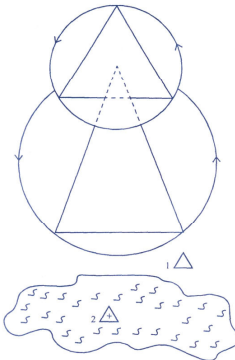
WYKRES 10

Chrzest pragnienia – szansa dla wszystkich

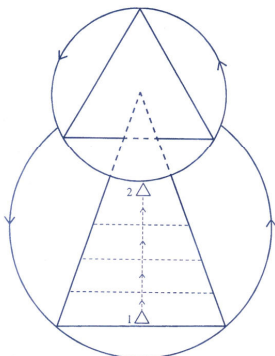
WYKRES 11

Piekło – odłączenie od Boga

WYKRES 12

Miłość doskonała – antyepacją nieba

Ks. Czesław Walentowicz